

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 12.

Lýsingaríður fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
ávísingur í prísinum.

Tirsdag hin 22. mars 1932.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brévasavnarstöðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

6. árg.

Javnaðarstevnan og religiónskenslan í skúlunum.

Í »Tingakrossi« nr. 7 stóð ein grein við yvirskrift »Javnaðarstevnan«, har álop vóru gjord á føroyskar javnaðarmenn. Har varð framselt tann áskoðan á føroyskar javnaðarmenn, at teir ikki kunna roknaast at vera socialistar; tí teir ikki hava ta internationalu stevnuskrána óbroytta. Harnæst meinti »Krossurin«, at í Føroyum torvast eingin javnaðarflokkur; tí her er alt, sum tað eigur at vera.

Eg loyvi mær tí í »F. S. D.« nr. 7 at vísa á, at føroyskir javnaðarmenn arbeida fram móti socialistiskar leiðir, sjálvt um tann stevnuskráin, flokkurin nýtir, er broytt, so at hon skal hóska til føroysk viðurskifti.

Eisini nevndi eg ymisk mál sum javnaðarmenn eiga at fremja her á landi, so tað er eysgjónligt, at okkum torvar ein javnaðarflokk.

Í »Tingakrossi« nr. 12 roynir ein innsendari, ið nevnr seg »Veljari« at mótmæla grein míni í »F. S. D.«.

Tessvegna vil eg rættleida tygum harra »Veljari«; tí tygum eru her komin skeivt at koyra. Tygum skinkla til báðar síður, so eg óttist fyrri at tygum detta í eina grøv; men tað ringasta er tað, at tygum ikki detta í sjálvstýrisgröva. Tí tygum munna ivaleyst vita, at sjálvstýrismenn halda veingirnar yvir religiónskensluni í skúlunum; men skilji eg tygum rætt, so meina tygum, at slíkt er til skaða. Sum domi um, at religiónskenslan er til skaða fyrri framburðsflokkarnar, siga tygum: »hetta eina skriftstadið: »Al Övrigheid er af Gud indstillet, og hvo som sætter sig op imod Övrigheden, modsætter sig Guds Anordning« o. s. fr. Munnu hesi trúarnórðini ikki hava verið ein góður stuðul hjá teim ráðandi til at halda hin meingua mannin niðri í undirbrotligheit, her eins og aðrastaðni? Tygum meina óivað, at sjálvstýrisflokkurin er ein framburðsflokkur; men hví hevur hesin flokkurin ikki sett uppskot fram um at koyra religiónina úr skúlunum?

Tygum skriva víðari: »Eg skilji ikki, at nakar mentaður javnaðarmaður — og millum teirra er avgjort harra Danbjørg — kann fara so kettliga yvir hetta hovuðmál í javnaðarstevnuskráini, uttan so tað er av bangilsí fyrri eini fákunnugari veljarafjöld. Men tað trúgvi eg ikki til harra Danbjørg.«

Hartil kann eg svara, at eg skilji ikki, hví sjálvstýrismenn halda veingirnar yvir religiónskensluni í skúlunum, uttan so at tað er fyrri at »spekulera« í eini fákunnugari veljarafjöld. Men tað vildi eg neyvan trúð um sjálvstýrismenn.

Víðari halda tygum fram: »At hann (t. v. s. undirskrivaði) sum skúllærari »saboterar« hesa skúlagrein (t. v. s. religiónina), fái eg meg enn minni at trúgva. Men tess meir mátti tað verið umráðandi hjá honum og øllum samvitskufullum andliga sjálvbjargnum lærarum at hildið júst hetta mál í javnaðarstevnuskráini fram.«

Tygum meina, at eg skal halda hetta mál fram; tí eg eri mentaður, samvitskufullur og andliga sjálvbjargin. Eg takki sjálvanda fyrri hesi vorku »Kompliment«. Um tey koma frá hjarta tygara ella ikki, tað kann gera somu nýttu; tí eg lati meg ikki lokka við fogrum orðum og »Komplimentum«. Annars haldi eg tað

ikki vera neyðugt fyrri tygum at eggja meg at halda kravið fram um at fáa ta — eftir tygara hugsan — skaðiliga grein, sum eitur religión, út úr skúlunum. Tygum hava partamenn, bæði lærarar og aðrar, sum eru mentaðir, samvitskufullir og andliga sjálvbjarginir. Hví koyra tygum ikki undir teir og biðja teir halda hetta kravið fram?

Eg skal enda við at siga, at víl føroyskir javnaðarmenn enn ikki hava hagrætt málið um religiónsleysar skúlar á aðalfundum okkara. So stalt kann eg ikki flokksins vegna skifta orð við tygum, harra »Veljari«, um hetta mál. Nakað annað er, at eg sum lærari kundi haft hug at sett mína hugsan fram; men tað geri eg ikki í orðuskifti við huldumann.

Vilja tygum, harra »Veljari«, undir tygara skýrnarnavni skifta orð við meg um religión sum kenslugrein í skúlunum, so skulu tygum fáa greitt svar frá mær.
J. H. Danbjørg.

Europa mod Kaos — eller Socialisme?

Naar man tænker paa Aarene 1930—31, maa man give den — maaske for kloge — Filosof Ret, som paastod, at denne Jord kun er ment af Vorherre som et Galehus for den øvrige Del af Universet. Vi brænder Bomuld, ødelægger Hvede, kaster Kaffe i Havet eller prøver paa at bruge det som Brændsel paa sydamerikanske Lokomotiver og sidst her en Landbrugskommission i U. S. A. foreslaaet at slagte en Tiendedel af Landets Malkekoer, »for at forhindre Overproduktion af Mælk« (Manch. Guard.), og det i et Land, hvor 5—6 Millioner Arbejdsløse ikke kender andet social Forsorg end »Barmhjertighed«.

Foruden Korn, Kaffe og Bomuld skal nu ogsaa Køer brændes mærkes til Udslettelse, mens Tusinder og adter Tusinder maa tigge det daglige Brød i Storbyerne.

Det var Kapitalismens Metode i 1930—31.

Jo mindre man siger om 1931, des bedre. 1931 betyder Kriser, Uroligheder og Bankerot'er, og hvis der existerer noget Sted paa Jorden, som ikke har været hjemsoget af økonomiske Vanskeligheder — og det gør der vel — saa maa det være en eller anden Oase i Sa-

hara, hvor de Indfødte endnu kan plukke Dadler direkte af Træerne uden at bekymre sig om Kursen paa Dadler i New York. Maaske der endnu i en eller anden skjult afrikansk Jungle findes Vilde som ikklædte det obligate Figenblad har nok at spise og drikke, uden derfor en Del af deres Medmennesker gaar ubeskaftede omkring samtidig med, at der hober sig Mængder af Føde og Klæder op, som ingen maa spise eller bære.

Er det virkelig Tilfældet, saa nyder Nomaderne og de Vilde Privilegier, som er nægtet civiliserede Mennesker, som ude af Stand til at raade over, hvad de producerer, i stede stigende Grad bliver overladt til den »Sult paa Grund af Overflod«, som var i 1931's Kendemærke.

Vil det fortsætte i 1932?

Svaret maa gives af Europas Magthavere, De alene har Mulighed for at skabe bedre Vilkaar i 1932. Men det maa indrømmes, at deres Indsats i 1931 og deres seneste Præstationer i europeisk Politik skaber ikke megen Tillid til, at de i 1932 vil evne at løse de store Problemer som Europas kapitalistisk styrede Stater nu stilles overfor.

Engang i Fremtiden vil Videnskabsmændene stille Diagno-

sen for vor Tids økonomiske og politiske Sygdomme, og de vil i Forundring over, at man — selv under kapitalistisk Demokrati — saa længe fandt sig i, at saa megen og saa skadelig Inkompetence stod ved Roret paa Europas Skude. De vil forbløffes over vor Mangel paa Evne til at fordele de Goder, vi i saa rigt Maal producerer, og vil betragte det som en sjælden Form for Barbari, at Nøden og Arbejdsløsheden er størst i de rigeste og mest civiliserede Lande i Verden.

Som vi undrer os over Midtaldrens Mirakelkure og Heksetro, saaledes vil man engang staa maabende overfor den meningsløse Frygt for hinanden og de nationalistiske Fordomme, som uden at tjene noget berettiget Formaal og uden at skabe noget som helst af Værdi for de enkelte Nationer har redet Europa som en Mare og gjort Krigens Efterspil ligesaa frygtelig som Krigen selv.

Det er de snæversynede nationale Kapitalistgrupper, der har Ansvar for disse Tilstande. Det er sagt saa ofte for, saa det virker trivielt, men aldrig har det i Landenes internationale Politik været saa aabenbart som nu. Det bliver mindre og mindre de formalistisk indstillede Diplomater og i stede højere Grad de forskellige Landes »Finans-eksperter«, som bestemmer Nutidens og Fremtidens Udenrigspolitik.

Vi har udviklet en kompliceret Form for Civilisation, som for baade sin politiske og økonomiske Velfærd er afhængig af international Tillid og Samarbejde, men samtidig har hvert Land udviklet en stede stærkere Mistillid til andre Nationer, saaledes som det finder Udtryk i uhyrlige Rustninger og lige saa ødelæggende Toldmure.

International Civilisation er en aggressiv national Kapitalisme er uforenelig i det lange Løb. Derfor er vi nu kort fast. Der er kun een Ting at haabe i 1932: at den nationale Kapitalismes Aand, der spredtes som en Epidem i de sidste Par Aar, vil blive erstattet af et dybt og oprigtigt Begær efter Samarbejde med det ene Maal for Øje, at gøre denne Verden mere værd at leve i.

Hvilke Muligheder er der for, at det skal lykkes? De er i Sandhed ikke store.

Hoover staaer ikke stærkt nok til at kunne give Amerikas Bidrag til at lindre Europas Vanskeligheder: Eftergivelse af Krigsgelden, og af samme Grund staaer Frankrig mere end nogen-

sinde stejlt paa Kravet: Tyskland skal betale til sidste Pfennig, om saa Hitler-Kup, Kommunistrevolution eller Bankerot bliver Resultatet.

Centraluropas Økonomi kan bryde sammen, hvad Dag det skal være, og England har valgt en konservativ Regering og er godt paa Vej til en lige saa desperat Toldpolitik som den, Tyskland er slaaet ind paa overfor Danmark.

Og dog er netop Intensiteten i den nuværende Krise dens mest haabefulde Træk. Situationen er saa alarmerende og dets dødelige Konsekvenser saa aabenbare, at selv kapitalistiske Statsmænd kan tvinges til at ændre Synspunkter. For hvert Skridt Europa nærmer sig Katastrofen, kommer det ogsaa Socialismen et Skridt nærmere. Ikke saadan at forstaa, at Katastrofen er den nødvendige Forudsætning for Socialismen, men Frygten for Kaos og den Mistillid, som lang Tids Krise har indpodet selv mange Kapitalister til, at det gamle System kan redde os ud af det nuværende Ragnarok, vil hæmme Modstanden mod den Omlægning af den økonomiske Produktion, som et maalbevidst Socialdemokrati maa føre igennem, om det ud af Kaos skal lykkes at skabe en socialistisk Fremtidsstat.

Pan.

Det tyske Præsidentvalg.

Spaamænd, som paa Forhaand har villet tildele Hitler Sejren ved det tyske Præsidentvalg, har været daarligt underrettede. Paa den Baggrund led denne vel nok Verdens største Humbugsmager et forsmædeligt Nederlag.

Der vil vistnok ikke hos Socialdemokrater være nogen Begejstring over Hindenburgs Flerthal. Det skal dog siges, at han som Præsident altid var den forfatningstro og Republikens trofaste Embedsmand. Men naturligvis er den gamle General konservativ, og hans Flerthal, hvori Socialdemokratiet er det største Parti, er først og fremmest kun en Ting: Imod Hitler.

Det var en mere end ejendommelig Situation, at de Partier, der sidste Gang fanatisk bekæmpede Hindenburg, denne Gang tog ham som Fælleskanديدat, og det kunde blive et højst farligt Eksperiment, hvis ikke Vælgerne kunde se Meningen i det hele. Det maa siges, at de tyske Vælgere af Demokratiet har udvist en mønster-